

ประวัติอำเภอกุศบาก



อำเภอกุศบาก ไม่มีเอกสารหลักฐานที่บันทึกถึงความเป็นมาไว้อย่างแน่นอน มีเพียงคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ ที่ได้เล่าประวัติความเป็นมาของอำเภอกุศบาก ทำให้พอจะทราบประวัติความเป็นมาพอคร่าวๆดังนี้

กุศบาก เป็นคำที่มีที่มาจากภาษาถิ่นอีสาน เป็นการนำเอาคำสองคำมารวมกัน คือคำว่า “กุศ” และคำว่า “บาก” คำว่า “กุศ” ในภาษาอีสานโบราณนั้น

หมายถึง บ่อน้ำ สระน้ำ หรือแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ส่วนคำว่า “บาก” หมายถึง ไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง เป็นไม้ประจำท้องถิ่น ซึ่งชาวท้องถิ่นเรียกต้นไม้ชนิดนี้ว่า “ต้นบาก” ซึ่งคำว่ากุศบากนี้จึงหมายถึงหนองน้ำที่มีต้นบากขึ้นอยู่ริมหนอง โดยกุศบากที่กล่าวถึงนี้ ตั้งอยู่บริเวณบ้านกุศบาก ตำบลกุศบาก ซึ่งเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ที่มีต้นบากขึ้นอยู่ริมหนอง ทำให้ชาวบ้านเรียกหนองน้ำนี้ว่า “กุศบาก” คนทั่วไปจึงเรียกชุมชนที่ตั้งอยู่บริเวณหนองน้ำนี้ว่า “บ้านกุศบาก”

ผู้คนที่เป็นคนพื้นถิ่นของกุศบาก เป็นชนเผ่าที่เรียกว่า “กะเลิง” เป็นชนเผ่าดั้งเดิมที่มาตั้งรกรากถิ่นฐานแถบบริเวณนี้ตั้งแต่เริ่มตั้งชุมชน ชนเผ่ากะเลิงหรือชาวกะเลิงเป็นชนเผ่าที่มีถิ่นอาศัยอยู่ในบริเวณทิศตะวันตกของเทือกเขาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และได้เกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรครั้งใหญ่ตอนเกิดสงครามปราบฮ่อ

ชนเผ่ากะเลิง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในหลาย ๆ กลุ่มที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสกลนคร มีประวัติความเป็นมา การเลือกหลักแหล่งทำมาหากิน วัฒนธรรม ความเชื่อ ตลอดจนภาษาพูดที่มีสำเนียงหรือถ้อยคำที่นิยมใช้กันเฉพาะในกลุ่มของตน ชนเผ่ากะเลิง เป็นกลุ่มที่ชอบอาศัยอยู่ในพื้นที่ราบสูง ตามไหล่เขาและเมื่อกลุ่มกะเลิงลงมาอยู่พื้นที่ราบปะปนกับโย้ย ญ้อ ทำให้เกิดการรับวัฒนธรรมภาษาพูดในกลุ่มไทย-ลาวชนเผ่ากะเลิง ก่อนจะอพยพมาอยู่ในเขตจังหวัดสกลนคร อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขง จากการสันนิษฐานของนักวิชาการ กล่าวไว้ว่า ชาวจีนเขียนไว้ว่า คุณลุน หรือกรุง จนเพี้ยนเป็น กะลุง ในภาษาจาม

เมื่อชาวเขมรมาตั้งถิ่นฐานอยู่ตอนเหนือของเวียดนาม ได้ยืมคำนี้มาจากพวกจาม แหล่งที่อยู่ของชาวกะเลิงไม่ห่างจากเมืองเง๋อานในบริเวณเทือกเขาจากทางทิศตะวันตก และคณะสำรวจดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง นำโดย ร.อ.เดอมาเกลฟ ได้กล่าวถึงถิ่นที่อยู่ของชนเผ่ากะเลิงว่าอยู่ที่ลุ่มแม่น้ำตะโปน และบริเวณต้นน้ำเซบั้งเหียน ชนเผ่ากะเลิงเป็นผู้ที่รักความสงบ ชนเผ่ากะเลิงในเขตจังหวัดสกลนคร เป็นที่ยอมรับกันว่าได้อพยพมาจากดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง อพยพข้ามมาหลายครั้ง นับตั้งแต่การปราบปรามเจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในสมัยรัชกาลที่ ๓ และอพยพครั้งใหญ่ในสมัยรัชกาลที่ ๕ เมื่อครั้งเกิดกบฏจีนฮ่อ ที่ยกกำลังเข้ามาตีเมืองเชียงขวาง ชุมชนพอลอยู่ที่ทุ่งเชียงคำ เตรียมยกเข้าตีหัวเมืองริมฝั่งแม่น้ำโขง เมืองที่อยู่ในการปกครองของไทย คือเมืองหลวงพระบาง ก็ถูกคุกคามจากพวกฮ่อเช่นกัน ทำให้ไทยต้องยกกำลังไปปราบฮ่อ หลายครั้ง พร้อมทั้งส่งแม่ทัพนายกองเกณฑ์ทหารจากหัวเมืองต่าง ๆ ในภาคอีสาน ไปช่วยปราบฮ่อด้วย เมืองสกลนคร ถูกเกณฑ์ช้าง ๒๕ เชือก โคต่าง ๑๐๐ ตัว ข้าวสาร ๓๐๐ ถัง กำลังพล ๑,๐๐๐ คน โดยมีอุปฮาด (โง่นคำ) กับราชวงศ์ (ฟอง) เป็นนายกองเสบียงยกไป การทำศึกกับฮ่อหลายครั้ง ทำให้ผู้คนที่อยู่ตามเมืองต่าง ๆ เตือนร่อน วิดกกังวลถึงอันตรายที่เกิดขึ้น จึงได้มีการอพยพติดตามแม่ทัพนายกองเข้ามาอยู่ในเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะหมู่บ้านชนเผ่ากะเลิงในบริเวณใกล้ ๆ ตัวเมืองสกลนคร เช่น บ้านนายอ บ้านนามน บ้านโพนงาม ที่มีชนเผ่ากะเลิงอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นชนเผ่ากะเลิงที่อพยพมาจากเมืองภูวานากะแดง ในสมัยพระยาประจันตประเทศธานี (โง่นคำ) ต่อมาผู้นำชาวกะเลิงที่สมัครใจอพยพขึ้นไปตั้งหลักแหล่งบนเทือกเขาภูพาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบบ้านบัว อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ซึ่งไม่ปรากฏหลักฐานว่าเริ่มตั้งหลักแหล่งเมื่อใด แต่สันนิษฐานว่า ชาวกะเลิงอพยพมาอยู่ประมาณ ๑๕๐ ปีมาแล้วต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้เกิดโรคระบาดที่เรียกว่า โรคห่าอย่างรุนแรง มีผู้คนเสียชีวิตจำนวนมาก จึงมีการอพยพหนีโรคภัยบางกลุ่มไปตั้งหลักแหล่งอยู่ที่บ้านเหล่า ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านบัวประมาณ ๑ กิโลเมตรสำหรับบ้านบัวเป็นสถานที่แห่งแรกตั้งหมู่บ้านอยู่ริมห้วยทราย และมีหนองน้ำขนาดใหญ่มีกอบัว ดอกบัวบานสะพรั่ง ชาวบ้านจึงเรียกว่า บ้านบัวห้วยทราย แต่ต่อมาทางราชการเรียกว่า บ้านบัว เพื่อให้คำเรียกชื่อหมู่บ้านกะทัดรัด แสดงความสำคัญของหนองบัวในหมู่บ้านชาวกะเลิง มีลักษณะรูปร่างเตี้ย ผิวคล้ำ เป็นคนซื่อ ๆ ชอบสนุก และชอบอยู่ตามป่า ตามเขาหาอาหารโดยการล่าสัตว์ หญิงชาวกะเลิง เป็นคนซื่อาย แต่แข็งแรงอดทน

ยังมีประวัติที่สามารถอ้างอิงได้จาก ประวัติความเป็นมาของ “บ้านกุดแฮด” ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวกะเลิงที่มีที่ตั้งอยู่ทางทิศ

ใต้ของบ้านกุดบาก ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านไว้ดังนี้

กะเลิงหรือข้าเลิง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่ม

หนึ่งในหกเผ่าที่อยู่อาศัยในจังหวัดสกลนคร ได้แก่ ผู้ไทหรือภูไท ไทโส้ ย้อ ไย้ย ลาวและกะเลิง หมู่บ้านที่มีชาวกะเลิงเป็นชนกลุ่มใหญ่ในเขตอำเภอกุดบาก ได้แก่ บ้านกุดแฮด บ้านบัว บ้านทรายแก้ว บ้านหนองสะโน บ้านโพนงาม บ้านหนองคำ บ้านนาขามและบ้านกุดบากซึ่งมีเผ่ากะเลิงปะปนไทยย้อ ประวัติความเป็นมากะเลิงได้มาจากการบอกเล่าต่อกันมาของผู้เฒ่าผู้แก่บ้าน กุดแฮดผสมผสานกับ

เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับกะเลิง ทำให้สันนิษฐานถึงถิ่นดั้งเดิมและการอพยพดังนี้



ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๖๗-๒๓๙๔) เจ้าอนุวงศ์ผู้ครองนครเวียงจันทน์แห่งกรุงศรีสัตนาคนหุต (ประเทศลาว) ซึ่งเป็นเมืองประเทศราชของไทยในขณะนั้น ได้ยกทัพเข้ามาในประเทศไทยโดยใช้อุบายหลอกลวงเจ้าเมืองรายทางว่าอังกฤษยกทัพเรือมาตีไทยและทางไทยขอเจ้าอนุวงศ์ให้ยกทัพมาช่วย จึงไม่มีผู้ใดขัดขวาง จนทัพเจ้าอนุวงศ์ล่วงมาถึงเมืองนครราชสีมา เหตุการณ์ในครั้งนี้ถือว่าเป็นการกระทำที่อุกอาจมาก พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงมีพระบรมราชโองการให้พระยาบดินทร์เดชา (สิง) ยกทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์ กองทัพไทยตีได้เมืองเวียงจันทน์ล้านช้างรวมทั้งเมืองมหาชัยกองแก้ว ซึ่งเป็นเมืองบริวาร เมื่อวันขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๘ ปีมะเมีย จ.ศ.๑๑๙๖ (พ.ศ. ๒๓๗๗) และได้กวาดต้อนผู้คนเข้ามายังประเทศไทย ในการกวาดต้อนผู้คนในครั้งนั้นได้มีการกล่าวถึงกลุ่มชนเผ่ากะเลิง ดังปรากฏในเอกสารพื้นเวียงของจารุบุตร เรื่องสุวรรณ ตอนหนึ่งว่า

ฝูงใด เป็นพี่น้องพลัดพราก หนีกัน
เขาก็ นำกุมเอากวาดต้อน เมื่อเลี้ยยัง
ฝูงหมู่ ชาวกะเลิงเข้าออกกะซอน ชัดง่อน
เขาก็ เต้นไต่ก้อนผาขึ้น ฮอดคอย
ไปลดลี้ ตนอยู่ ภูซัน
เขาก็ นำเอากันผูกมือ เมื่อไว้

นอกจากนี้เหตุการณ์ในสมัยสงครามปราบฮ่อที่ก่อความไม่สงบที่เมืองเชียงขวาง พุ่เชียงคำระหว่าง พ.ศ. ๒๔๒๖-๒๔๓๐ ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการอพยพชนในประเทศลาวเข้ามายังประเทศไทย รวมทั้งชนเผ่ากะเลิงได้อพยพเข้ามาอาศัยในเขตเมืองสกลนคร สมัยพระยาประจันตประเทศธานี (โง่นคำ) เจ้าเมืองสกลนครขณะนั้น พ่อเฒ่าเป ศรีมุกดา พ่อเฒ่ากะเลิงบ้านกุดแฮด ได้กล่าวเป็นบทกลอนถึงหลักแหล่งดั้งเดิม (นายเป ศรีมุกดา : ๒๕๓๘) ว่า

“อมพทุธเฒ่า นะโม เป็นเฒ่า มาขีเล้า ย้ายถิ่นดินแดน
ฝูงตาแสง ชุมกันเหม็ดหมู่ เดิมเคยอยู่เมืองมหาชัย
อยู่ดลไป มันลึล่ำบาก มันลียากแก่หมู่แสนา
ศรีมุกดา เดินทางมาก่อน มาพักผ่อนอยู่ฮ่มโพศรี
ประวัติมีว่าโพธิ์สามต้น โททุมพลเดินทางนำหน้า
หน้อยบ่ช้า คนแล่น นำหลัง..... ”

เมื่อชาวกะเลิงอพยพมาอยู่ในเขตสกลนคร ได้แยกย้ายเพื่อทำมาหากิน โดยมีผู้นำคือ ศรีมุกดา จำวงศ์ลา โททุมพล ซึ่งชื่อบุคคลเหล่านี้ต่อมาได้กลายเป็นนามสกุลของชาวกะเลิงบ้านกุดแฮด ซึ่งตอนแรกนั้นตั้งหลักแหล่งอยู่บริเวณห้วยกุดแซ่หรือควาแซ่ (ปัจจุบันอยู่ในเขตบ้านหนองสะโน) หลังจากนั้นกลุ่มศรีมุกดาและจำวงศ์ลา ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ริมแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งมีต้นน้ำไหลมาจากยอดภูหนอง ชื่อว่า กุดแฮด จึงได้เรียกนามหมู่บ้านตามถิ่นที่อยู่ มาจนถึงปัจจุบัน

วัฒนธรรมแต่งกายของชาวกะเลิง



แต่งกายของชาวกะเลิงนั้น จะแต่งกายด้วยเสื้อผ้า
ข้อมคอกลมทอมือ เย็บด้วยมือ ซึ่งชาวกะเลิง มี
วัฒนธรรมการแต่งกาย ดังนี้

ผ้าซิ่น ใช้ด้าย ๒ เส้นมาทำเกลียวควบกัน ใช้ทั้งผ้า
ฝ่ายธรรมดาและผ้าไหม เป็นผ้าตีนเต้าะ แต่มีเชิง
แถบเล็ก ๆ แคบ ๒ นิ้ว นิยมสีเปลือกอ้อยเข็นด้วย

ด้ายสีแดง เหลืองเป็นสายเล็ก ๆ นอกจากนี้ยังนิยมใช้ผ้าฝ่าย

เข็น ๒ เส้นควบกัน เช่น แดงควบเหลือง น้ำเงินควบขาว เขียวควบเหลือง ถ้าไม่ใช่เป็น

ผ้าตีนเต้าะมักนุ่งสั้น

เสื้อ กะเลิงนิยมแต่งตัวกะทัดรัด เช่น ถ้านุ่งซิ่นผ้าฝ่ายสั้น มักใช้ผ้าทอพื้นบ้าน เป็นตาสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ คาคอก
โพกผ้าบนศรีษะ สะพายกะหยัง ขึ้นกุเก็บผักเก็บหญ้าส่วนกะเลิง ที่นุ่งซิ่นยาวคลุมเข่ามักสวมเครื่องประดับ เช่น
สร้อยข้อมือทำด้วยรัตนชาติ หรือดินเผา ใส่ต่างหูเป็นห่วงกลม เสื้อแขนยาวสีขาวเหลืองเก็บชายเสื้อคาดเข็มขัด
เงิน เป็นชุดที่ใช้ในงานมงคลต่างๆ นับเป็นเครื่องแต่งกายที่งดงามที่สุดของชาวเผ่ากะเลิงวัยหนุ่มสาว ส่วนกะเลิง
สูงอายุ มักนุ่งซิ่นลายดำ ขาว แดง สวมเสื้อแขนกระบอกข้อมคอกลม ที่سابเสื้อมีเหรียญสแตนดาร์ดติดเป็นแนว
กระดุม แถวลำมสูง

วิถีการดำเนินชีวิตของชาวกะเลิง เหมือนกับชาวอีสานทั่วไป คือ ยึดถือฮีตสิบสอง ครองสิบสี่ เป็นหลัก
ในการดำเนินชีวิต และมีคติความเชื่อถือในเรื่องผี นับถือผีแม่เหล็กหลักบ้าน วิญญาณบรรพบุรุษ ผีตาแหก ผี
ป่า ผีเขา ประเพณีที่ชาวกะเลิง จัดทำเป็นงานบุญยิ่งใหญ่ คือ บุญผะเหวด (เทศน์มหาชาติ)

ซึ่ง ๓ ปี จะจัดให้มีขึ้นครั้งหนึ่ง เพราะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้ก็

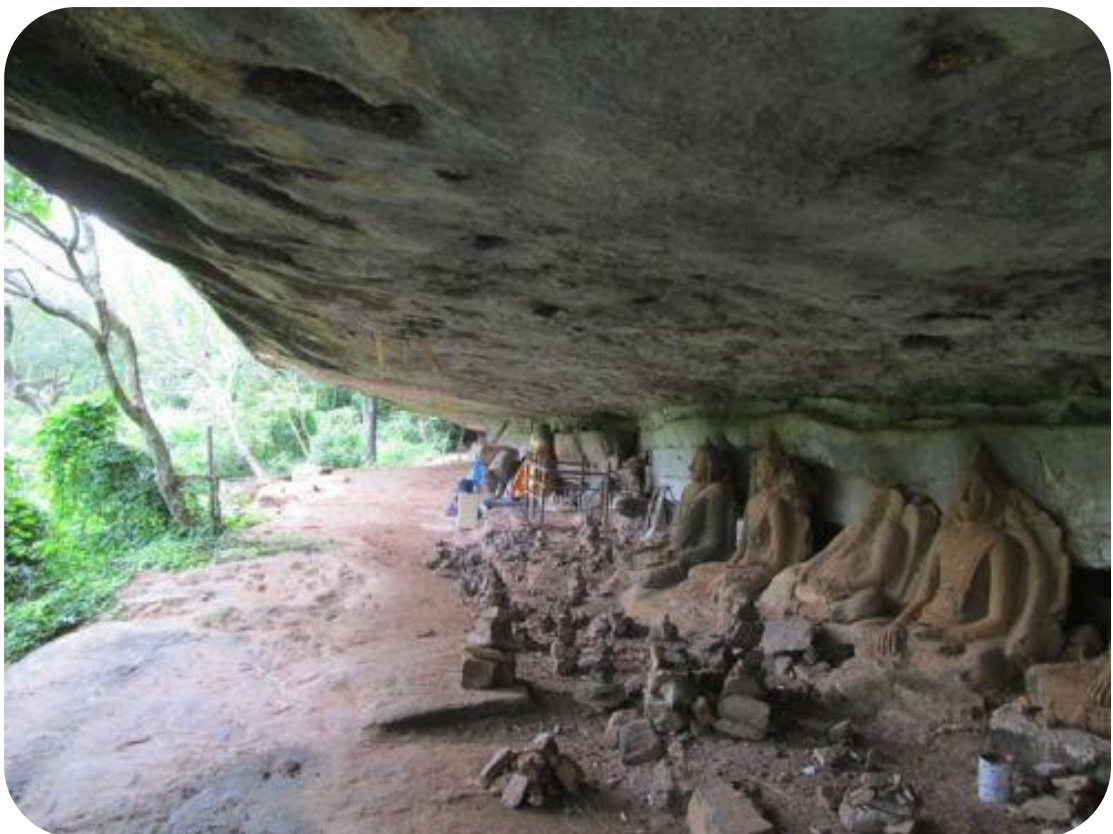
มีประเพณีเลี้ยงผีซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี



สถาขที่ช่งเชีงอ โบธวสธว โบธวอตุ

สธนที่ท่งเทีงว โบธวสธน โบธวอตุ ของอำเออทุคบก ปรกอบด้วย

๑. วัดปำค้อย บำค้อย หมูที่ ๘ ตำบลทุทไ โดยมืพระอจธรย์เบน ธนากโร เป็นผู้สร้งและเคยเป็นเจ้ำอวรส
๒. พระธตุคณค้ำธรรเจดีย์ วัดปำคณค้ำวิปัสสนา บำกลง หมูที่ ๑๐ ตำบลทุทไ
๓. วัดดนหลว บำกุดแสด หมูที่ ๔ ตำบลทุคบก
๔. อ่างเก็บน่ำห้วยกระเชอ บำค้อย ตำบลทุทไ
๕. วัดถ้ำพระ บำหนองสะไน ตำบลน่มอง
๖. เหวหำหด บำกุดแสด หมูที่ ๔ ตำบลทุคบก
๗. ศิลาจารึก บำหนองสะไน หมูที่ ๔ ตำบลน่มอง
๘. รอยพระบพ บำหนองค้ำ หมูที่ ๒ ตำบลน่มอง
๙. ซากโบธวอตุ เช่น กำไล ลูกปัด ฯลฯ บำหนองสะไน หมูที่ ๔ ตำบลน่มอง



วัดถ้ำพระ บำหนองสะไน ตำบลน่มอง

อ่างเก็บน้ำห้วยกระเเมอ

สถานที่ตั้ง

บ้านค้อน้อย ตำบลกุดไฮ อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชการที่ ๙ ได้ทรงพระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ ม.จ.จักพันธุ์เพ็ญศิริ จักพันธุ์องคมนตรี เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ผนวกราชของครุฑ วัจนจิตตรา เมื่อวันที่

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ ในการนี้ได้พระราชทานกระแสพระราชดำริเกี่ยวกับงานพัฒนาแหล่งน้ำชลประทานว่า ควรพิจารณาวางแผนโครงการและก่อสร้างอ่างเก็บน้ำฝายทดน้ำทางบริเวณต้นลำห้วยกระเเมอ เพื่อจัดหาน้ำให้ราษฎรบ้านค้อน้อย และบ้านค้อใหญ่ ในเขตตำบลกุดไฮ และเขตอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร พื้นที่ประมาณ ๕,๕๐๐ ไร่ ให้สามารถทำการเพาะปลูกได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง รวมถึงการปศุสัตว์ ตลอดจนให้สามารถใช้อุปโภค บริโภคของราษฎรในบริเวณดังกล่าวได้ตลอดทั้งปี

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อการอุปโภค บริโภค
๒. เพื่อการเกษตรและปศุสัตว์

ลักษณะโครงการ

เป็นโครงการประเภท อ่างเก็บน้ำและระบบส่งน้ำ

พื้นที่รับประโยชน์

๑. ช่วยเหลือพื้นที่เพาะปลูกในเขตโครงการ จำนวนประมาณ ๗,๕๗๐ ไร่ ใน ๓ หมู่บ้าน ได้แก่
 - ๑.๑ บ้านค้อน้อย หมู่ ๕,๙ ตำบลกุดไฮ จำนวน ๑,๔๖๓ คน ๓๖๐ ครัวเรือน
 - ๑.๒ บ้านค้อใหญ่ หมู่ ๔,๗ ตำบลกุดไฮ จำนวน ๑,๘๕๐ คน ๔๑๖ ครัวเรือน



พระธาตุคุณคำธรรมเจดีย์

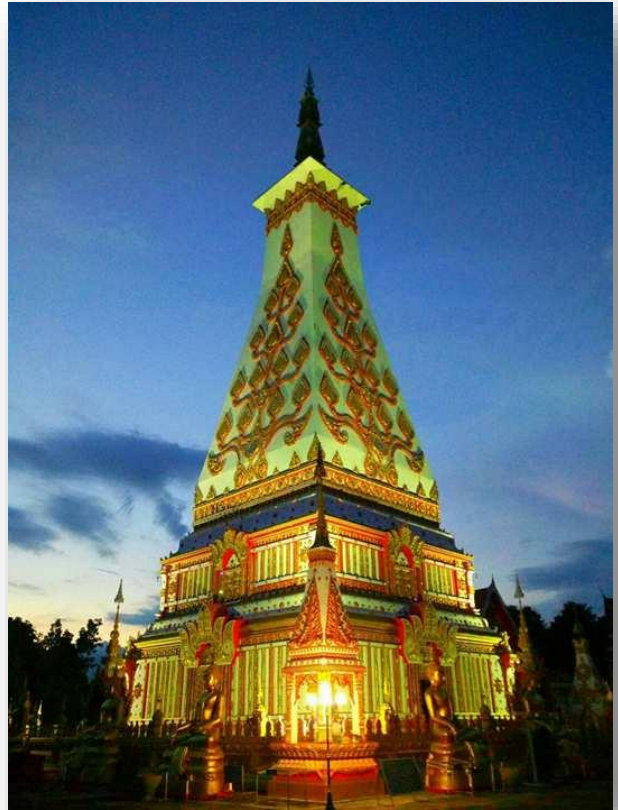
พระครูภาวนาสกลธรรม(หลวงปู่ขาว) ไฉมีดำริที่จะสร้างองค์พระธาตุคุณคำธรรมเจดีย์ เพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและเป็นพุทธบูชา โดยได้ก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ดังนี้

เริ่มก่อสร้างองค์พระธาตุ(องค์เดิมก่อนที่จะทำการบูรณะ) องค์พระธาตุมีส่วนสูง ๑๒ เมตร กว้างด้านละ ๓ เมตร และมีพระธาตุองค์เล็ก ล้อมรอบทั้ง ๔ ทิศ เริ่มก่อสร้างในวันพฤหัสบดีที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๕ จนแล้วเสร็จในเดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ รวมระยะเวลาในการก่อสร้าง ๘ เดือน ใช้งบประมาณทั้งสิ้นเป็นเงิน ๙๙๐,๐๐๐ บาท

จากนั้นมีการบูรณะองค์พระธาตุคุณคำธรรมเจดีย์ นำโดยพระครูภาวนาสกลธรรม(หลวงปู่ขาว) เป็นประธานในการนำคณะสงฆ์ สามเณร วัด

ป่าคุณคำวิปัสสนา ศิษยานุศิษย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งชาวบ้านบ้านกลางร่วมกันบูรณะองค์พระธาตุให้มีความมั่นคงถาวรยิ่งขึ้น เนื่องจากพระธาตุองค์เดิมมีขนาดเล็กและเริ่มชำรุดทรุดโทรม พร้อมกันนั้นยังมีวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างพระธาตุคุณคำธรรมเจดีย์ เพื่อถวายเป็นพุทธบูชาแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุที่ได้รับประทานมาจากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ และยังใช้เป็นสถานที่ประดิษฐาน “พระอุรังคธาตุ” เบื้องซ้ายที่ได้รับประทานจาก ดร.ธรรมเสน สมเด็จพระสังฆราชประเทศบังคลาเทศ เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้เป็นที่สักการะบูชาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนตลอดชั่วกาลนาน

ในการก่อสร้างครั้งนี้ เป็นการสร้างเพื่อครอบพระธาตุองค์เดิม ซึ่งองค์พระธาตุที่สร้างขึ้นในครั้งนี้มีขนาดความกว้างของฐานด้านละ ๑๘ เมตร ความสูงจากพื้นถึงยอดฉัตร ๖๐ เมตร เป็นการก่อสร้างแบบคอนกรีตเสริมด้วยเหล็ก ก่อด้วยอิฐและฉาบด้วยปูน ยอดฉัตรทำจากทองคำหนัก ๑๕ บาท ซึ่งเริ่มบูรณะในวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ระยะเวลาในการก่อสร้างทั้งหมด ๖ ปี ใช้งบประมาณในการก่อสร้างทั้งสิ้น ๔๐ ล้านบาท



ข้อมูลพื้นฐาน

คำขวัญอำเภอกุดบาก

“ดินแดนแห่งที่ราบหุบเขา แหล่งปลูกข้าวปลูกหยาบ หลากหลายวัฒนธรรม
ชุมชนผู้นำเสรีไทย ระเบิดไกลหมูกี่ ถิ่นผู้ดีเผ่ากะเลิง”

วิสัยทัศน์ (VISION) อำเภอกุดบาก

“มุ่งพัฒนาสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ยึดแนวทางการดำเนินชีวิต
เศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี
และวิถีของชาวเผ่ากะเลิง”

สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์

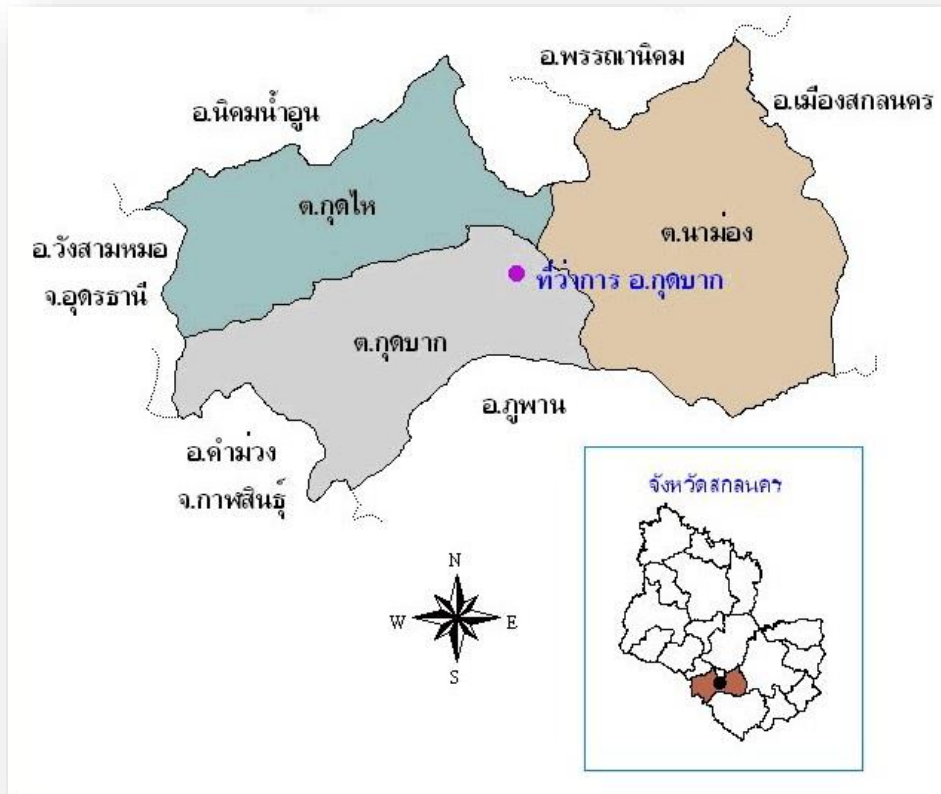
อำเภอกุดบาก เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสกลนคร อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดสกลนคร มีที่ตั้งอยู่บริเวณเทือกเขาภูพาน โดยแบ่งเขตการปกครองและที่ตั้ง ดังนี้

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอกุดบากมีที่ตั้งอยู่บนที่ราบหุบเขาของเทือกเขาภูพาน ห่างจากตัวจังหวัดสกลนคร ๕๖ ก.ม. สภาพภูมิอากาศของแถบนี้ ในฤดูร้อนจะมีอากาศร้อน ในฤดูฝนจะมีฝนตกปานกลาง และในฤดูหนาวจะมีอากาศที่หนาวจัด

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดกับ อำเภอนิคมน้ำอูนและอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร
ทิศใต้	ติดกับ อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร
ทิศตะวันออก	ติดกับ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
ทิศตะวันตก	ติดกับ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดอุดรธานี



แผนที่อำเภอ กุดบาก

เขตการปกครอง: แบ่งออกเป็น ๓ ตำบล ๔๐ หมู่บ้าน ประกอบด้วย

ตำบลกุดบาก

หมู่ ที่	บ้าน	จำนวนประชากร/คน			ผู้ใหญ่บ้าน	เบอร์โทร
		ชาย	หญิง	รวม		
๑	บ้านกุดบาก	๙๖๘	๙๙๙	๑,๙๖๗	นายจิรณรงค์ ขว่งทิพย์	๐๘๖-๒๓๕๕๖๘๖
๒	บ้านกุดบาก	๑,๑๓๖	๑,๑๙๒	๒,๓๒๘	นายเทวินทร์ พงษ์พรหม	๐๘๐-๑๕๗๗๔๘๗
๓	บ้านหนองสองหา	๔๘๕	๕๓๙	๑,๐๒๔	นายวิวัฒน์ ดาบลาอ่ำ	๐๙๓-๓๒๗๙๕๘๗
๔	บ้านกุดแฮด	๔๖๓	๔๕๐	๙๑๓	นายพิทยา สุมา	๐๘๙-๓๗๖๖๔๑๘
๕	บ้านบัว	๔๐๓	๓๘๒	๗๘๕	นายสมศักดิ์ กุดวงศ์แก้ว	๐๙๓-๔๓๘๑๕๙๘
๖	บ้านทรายแก้ว	๓๕๙	๓๑๘	๖๗๗	นางสาวนิคม บริรักษ์	๐๙๑-๓๖๒๓๕๐๙
๗	บ้านกุดแฮดสามัคคี	๔๗๐	๔๘๕	๙๕๕	นายถนอมจิต โถแก้วเขียว	๐๘๒-๑๒๑๑๓๗๑
๘	บ้านบัว	๔๘๒	๔๗๐	๙๕๒	นายพงษ์สวัสดิ์ กุดวงศ์แก้ว	๐๘๒-๑๑๔๕๘๕๙
๙	บ้านกุดแฮด	๔๓๑	๔๕๐	๘๘๑	นายสมัย ศรีมุกดา	๐๙๘-๖๔๑๑๘๗๖
๑๐	บ้านบัว	๓๐๕	๒๘๓	๕๘๘	นายกาไทย กุดวงศ์แก้ว	๐๘๐-๑๘๒๕๖๙๐

ข้อมูล ณ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ตำบลกุดโง

หมู่ ที่	บ้าน	จำนวนประชากร/คน			ผู้ใหญ่บ้าน	เบอร์โทร
		ชาย	หญิง	รวม		
๑	บ้านกุดโง	๔๗๘	๕๐๑	๙๗๙	นายสายทอง กุลพิมพ์โพธิ์	๐๘๘-๓๓๖-๙๑๒๓
๒	บ้านจัว	๒๕๘	๒๓๙	๔๙๗	นายสอง ตูพิลา	๐๘๐-๗๖๕-๕๒๘๗
๓	บ้านกลาง	๖๕๒	๖๓๕	๑,๒๘๗	นายหนูพร สว่างสิงห์	๐๙๘-๑๘๔-๕๗๕๑
๔	บ้านค้อใหญ่	๔๖๓	๔๓๘	๙๐๑	นายอำนวย ตูพิลา	๐๘๕-๗๕๑-๗๒๑๕
๕	บ้านค้อน้อย	๕๒๑	๕๐๐	๑,๐๒๑	นายทองสา ศิหิรัญ	๐๘๙-๒๗๓-๑๐๗๘
๖	บ้านกุดโง	๔๖๖	๔๔๓	๙๐๙	นายสรายุทธ ช่วงทิพย์	๐๖๑-๐๕๑-๐๙๘๙
๗	บ้านค้อใหญ่	๕๐๒	๔๙๐	๙๙๒	นายถวน รีกำแง	๐๘๕-๗๕๗-๔๔๐๓
๘	บ้านกลาง	๔๘๕	๔๘๒	๙๖๗	นายสุรศักดิ์ ไพคำนาม	๐๙๘-๘๗๖-๖๗๗๓
๙	บ้านค้อน้อย	๒๕๗	๒๔๒	๔๙๙	นายโสดา ทิพย์คำมี	๐๘๐-๕๕๒-๒๙๑๙
๑๐	บ้านกลาง	๔๑๗	๓๘๒	๗๙๙	นายลบ อินทรพาณิชย์	๐๘๑-๒๖๓-๖๘๓๕
๑๑	บ้านกุดโง	๓๖๐	๓๖๒	๗๒๒	นายจรรยา คำโคตร	๐๘๙-๕๗๖-๗๓๒๖

ข้อมูล ณ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ตำบลนาม่อง

หมู่ ที่	บ้าน	จำนวนประชากร/คน			ผู้ใหญ่บ้าน	เบอร์โทร
		ชาย	หญิง	รวม		
๑	บ้านนาม่อง	๕๓๗	๕๐๖	๑,๐๔๓	นายอาจหาญ โถศาสนา	๐๘๙-๕๕๗-๗๐๒๕
๒	บ้านหนองคำ	๓๓๗	๓๓๘	๖๗๕	นายเล้ง โถชัยคำ	๐๘๖-๒๕๖-๒๒๗๙
๓	บ้านนาขาม	๑๙๕	๒๐๓	๓๙๘	นายศรายุทธ ผาसानคำ	๐๘๕-๗๔๑-๘๘๙๘
๔	บ้านหนองสะโน	๒๕๖	๒๔๕	๕๐๑	นายยุวบุญ โสมชัย	๐๖๒-๙๘๓-๓๐๓๓
๕	บ้านโพนงาม	๓๙๘	๓๙๘	๗๙๖	นายสง่า ก้อนธิงาม	๐๘๙-๘๔๓-๘๒๓๖
๖	บ้านเชิงดอย	๑๕๒	๑๔๓	๒๙๕	นายเคชา ไชยตะมาตย์	๐๘๗-๙๔๗-๙๓๙๗
๗	บ้านดงนิมิต	๓๓๓	๓๓๐	๖๖๓	นายสมพงษ์ โถชัยคำ	๐๘๔-๗๘๗-๕๕๑๒
๘	บ้านกุดน้ำใส	๓๕๘	๓๕๒	๗๑๐	นายเฉลิม ฐานะสุน	๐๘๘-๕๑๔-๓๐๕๖
๙	บ้านนาขาม	๔๔๐	๔๕๐	๘๙๐	นายบรรเทิง ลามคำ	๐๘๕-๔๕๖-๖๗๒๘
๑๐	บ้านโนนทรายคำ	๓๙๗	๓๗๘	๗๗๕	นายจูลณี ถาปิ่นแก้ว	๐๙๘-๑๖๒-๓๓๒๖
๑๑	บ้านหนองสะโน	๓๔๕	๓๖๗	๗๑๒	นายยุทธนา ยันทรักษ์	๐๖๕-๐๙๗-๒๐๖๖
๑๒	บ้านหนองคำพัฒนา	๓๖๘	๓๔๙	๗๑๗	นายสง่า คนชื่อ	๐๘๒-๘๔๐-๒๘๑๗
๑๓	บ้านโพนงาม	๓๓๙	๓๗๔	๗๑๓	นายถนอมสินธุ์ โพธิงาม	๐๙๐-๓๔๐-๑๐๙๐
๑๔	บ้านหนองสะโน	๓๔๐	๓๔๕	๖๘๕	นายศักดิ์ชัย การุณ	๐๘๒-๑๑๔-๖๔๕๙
๑๕	บ้านนาขาม	๒๖๓	๒๗๐	๕๓๓	นายโชคชัย ถึงนามลี	๐๘๖-๒๓๗-๕๖๕๙
๑๖	บ้านหนองคำ	๒๗๒	๒๓๕	๕๐๗	นายสมบูรณ์ โถชัยคำ	๐๘๕-๔๖๒-๘๒๘๗
๑๗	บ้านโพนงาม	๑๙๖	๒๐๕	๔๐๑	นายสมร ก้อนธิงาม	๐๘๗-๘๐๐-๘๔๓๗
๑๘	บ้านหนองสะโน	๒๔๒	๒๔๑	๔๘๓	นายหัสดี เหลาแหว	๐๙๑-๘๖๓-๔๒๖๘
						๐๙๔-๒๒๖-๐๑๕๐
๑๙	บ้านนาขาม	๔๑๑	๓๕๕	๗๖๖	นายมานะ สุวรรณา	๐๙๓-๓๘๗-๔๖๔๐

ข้อมูล ณ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ข้อมูลประชากร/ครัวเรือน:

ตำบล	จำนวนประชากร			จำนวน ครัวเรือน	หมายเหตุ
	ชาย	หญิง	รวม		
- กุดบาก	๕,๕๙๑	๕,๖๕๐	๑๑,๒๔๑	๑,๗๙๖	
- กุดไฮ	๔,๘๕๖	๔,๗๐๗	๙,๕๖๓	๒,๗๙๔	
- นาม่อง	๖,๑๖๔	๖,๐๙๑	๑๒,๒๕๕	๓,๗๔๓	
รวมทั้งหมด	๑๖,๖๑๑	๑๖,๔๔๘	๓๓,๐๕๙	๘,๓๒๔	

ข้อมูล ณ วันที่: ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ข้อมูลพื้นที่:

ประเภทที่ดิน	จำนวนเนื้อที่/ไร่	หมายเหตุ
เนื้อที่ทั้งหมด		
๑. อุทยานแห่งชาติ แบ่งออกเป็น		
๑.๑ อุทยานแห่งชาติภูพาน	๒๐๕,๙๒๔	
๑.๒ อุทยานแห่งชาติภูผาเหล็ก	๖๗,๙๕๘.๗	
๒. เขตป่าสงวนแห่งชาติ	๒๒๙,๔๔๙	
๓. พื้นที่สาธารณะ	๑๒,๗๖๕	
๔. เขต ส.ป.ก.	๒๕,๖๘๗	
๕. พื้นที่มีเอกสารสิทธิ	๑๓,๗๘๙	
- ที่ดินมีเอกสารสิทธิ ประเภท โฉนด	-	
- ที่ดินมีเอกสารสิทธิ ประเภท นส ๓	๑๐,๒๗๓	
- ที่ดินมีเอกสารสิทธิ ประเภท นส ๓ก	๓,๕๑๖	

ข้อมูล ณ วันที่: ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ข้อมูลสถานศึกษา:

ประเภทสถานศึกษา	จำนวน/แห่ง	หมายเหตุ
- ศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย	๑	
- ระดับมัธยมศึกษา	๒	
- ระดับประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	๙	
- โรงเรียนเอกชน	๑	
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	๑๔	

ข้อมูล ณ วันที่: ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ข้อมูลทางศาสนา:

ประเภท	จำนวน	หมายเหตุ
วัดในศาสนาพุทธ		
- ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา	๘	
- สำนักสงฆ์	๑๘	
- ที่พักรับสงฆ์	๓	
วัดในศาสนาคริสต์	๑	

ข้อมูล ณ วันที่: ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ข้อมูลด้านสาธารณสุข:

ประเภท	จำนวน/แห่ง	หมายเหตุ
- โรงพยาบาลของรัฐ	๑	
- คลินิก	๓	
- สถานพยาบาล	๖	
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	๒	
- ร้านขายยาแผนโบราณ	-	
- ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน	๔๕	

ข้อมูล ณ วันที่: ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

ข้อมูลแม่น้ำและลำห้วยที่สำคัญ:

ชื่อลำห้วย	ข้อมูลลำห้วย
๑. ลำน้ำอูน	ต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพานในเขตอำเภอกุดบาก ไหลลงสู่แม่น้ำศรีสงคราม อำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม
๒. ลำห้วยอีต่อน	ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูพานในเขตอำเภอกุดบาก ไหลผ่านท้องที่ตำบลโคกภู ตำบลกุดบาก และไหลลงสู่เขื่อนน้ำอูน ในท้องที่ตำบลกุดไฮ อำเภอกุดบาก
๓. ห้วยกะเมอ	ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูพาน ในเขตท้องที่ตำบลกุดไฮ อำเภอกุดบาก ไหลผ่านท้องที่ตำบลกุดไฮ ลงสู่เขื่อนน้ำอูน

ทรัพยากรป่าไม้ที่สำคัญ:

ทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติ มีไม้ที่สำคัญ เช่น ประดู่ มะค่า แดง เต็ง ลัก เป็นต้น

ข้อมูลการประกอบอาชีพ:

๑. เกษตรกรรม อาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์
๒. อุตสาหกรรม จะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น โรงสีข้าว ส่วนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ไม่มี
๓. พาณิชยกรรม โดยส่วนใหญ่จะเป็นการค้าขายขนาดเล็ก เช่น ร้านขายสินค้าเบ็ดเตล็ด

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ:

๑. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยกระเดือ บ้านค้อน้อย ตำบลกุดไฮ
๒. โครงการธนาคารข้าว บ้านค้อน้อย ตำบลกุดไฮ
๓. โครงการธนาคารโค-กระบือ

องค์กรภาคประชาชน:

๑. เครือข่ายศูนย์อินแปลง

สถานที่ตั้ง บ้านบัว หมู่ที่ ๘ ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๔๐

โทร. ๐๘๙-๘๔๑๑๗๒๑

กิจกรรมหลัก เครือข่ายทางเกษตรกรรม

๒. คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอกุดบาก

สถานที่ตั้ง สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๔๐

โทร. ๐๔๒-๗๔๔๑๔๐

กิจกรรมหลัก เป็นกลุ่มประสานงานในการดำเนินงานของสตรี พัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น สตรีร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. กลุ่มธณินอินทรีย์

สถานที่ตั้ง ๑๒ หมู่ที่ ๙ ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๔๐

โทร. ๐๘๘-๓๒๒๐๕๖๙

กิจกรรมหลัก ผลิตข้าว พืชสมุนไพร และผลิตภัณฑ์การเกษตรปลอดสารเคมี

๔. ธนาคารไส้เดือนกุดบาก

สถานที่ตั้ง เลขที่ ๘๓/๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลกุดบาก อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ๔๗๑๔๐

โทร. ๐๖๒-๘๒๔๔๔๒๙

กิจกรรมหลัก ทดลองและเผยแพร่ความรู้ในการเลี้ยงไส้เดือนดินกำจัดขยะอินทรีย์ ปรับสภาพ น้ำเน่าเสีย และช่วยการย่อยสลายของซากพืช

ศักยภาพของอำเภอ

- สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางพุทธศาสนา วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เนื่องจากยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มีความหลากหลาย
- ส่งเสริมให้ราษฎรทำการเศรษฐกิจแบบพอเพียง เนื่องจากมีองค์กรภาคประชาชนที่มีความพร้อม อาทิ ศูนย์อินแปลง , ศูนย์นางพิมพ์ไถ่ตันคำ และมีพื้นที่มีความเหมาะสมในการทำการเกษตรกรรม
- มีกลุ่มชนเผ่ากะเลิงที่มีการรวมตัวอย่างเข้มแข็ง ทำให้มีการจัดกิจกรรม ฟันฟุ สืบสาน และอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวกะเลิงเป็นประจำ (หมอเหยา , เฒ่าจ้ำ , แม่ครู, รำผีหมอ)

- กลุ่มทอผ้าย้อมคราม ผ้าฝ้ายธรรมชาติ กลุ่มสินค้า OTOP ที่มีความเข้มแข็ง สามารถผลิตสินค้าในการออกวางขายได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อมูลด้านการคมนาคม:

๑. มีสำนักงานหมวดการทางสกจนครที่ ๒ (สว่างแดนดิน) สาขาอำเภอกุดบาก จำนวน ๑ แห่ง
๒. สถานีขนส่งผู้โดยสารประจำอำเภอ ตั้งอยู่บริเวณตรงข้ามโรงเรียนกุดบากราษฎร์บำรุง(หลังโลตัส) เป็นสถานีขนส่งแห่งเดียวของอำเภอ มีรถสองแถวสายสกจนคร-กุดบาก วิ่งให้บริการทุกวัน ประมาณวันละ ๑๐ เที่ยว

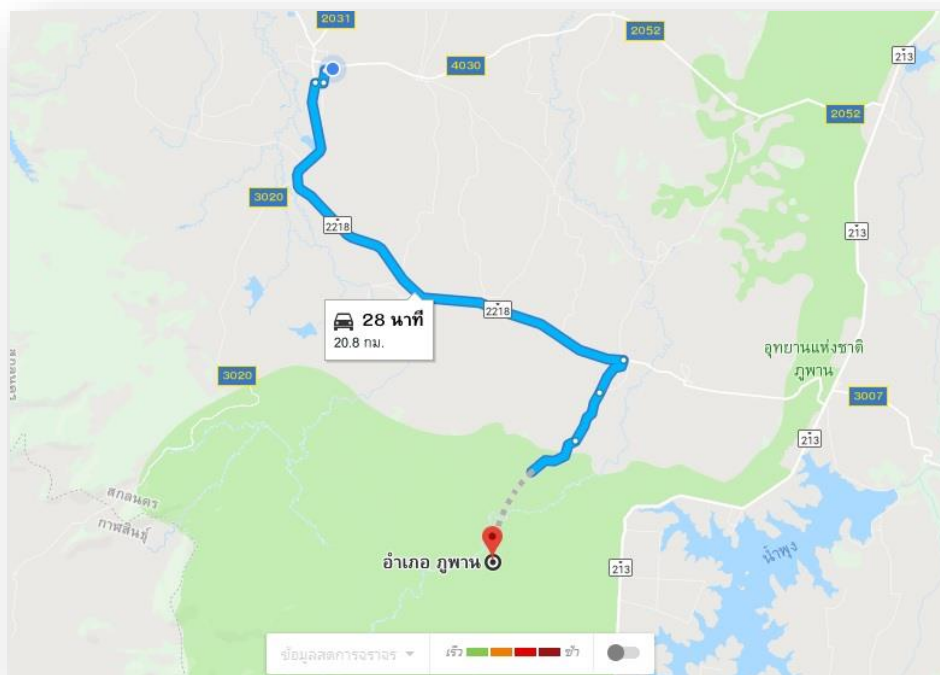
๓. เส้นทางคมนาคม

ด้านเส้นทางคมนาคมของอำเภอกุดบากนั้น จะประกอบด้วยถนนสายหลัก จำนวน ๒ สาย คือ

๓.๑ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๒๑๘ เริ่มต้นจากสี่แยกคำเพิ่ม อำเภอกุพาน ผ่านมาทางบ้านกุดแฮด เข้าสู่บ้านกุดบาก ทะลุไปยังอำเภอนิคมน้ำอูน ระยะทางประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

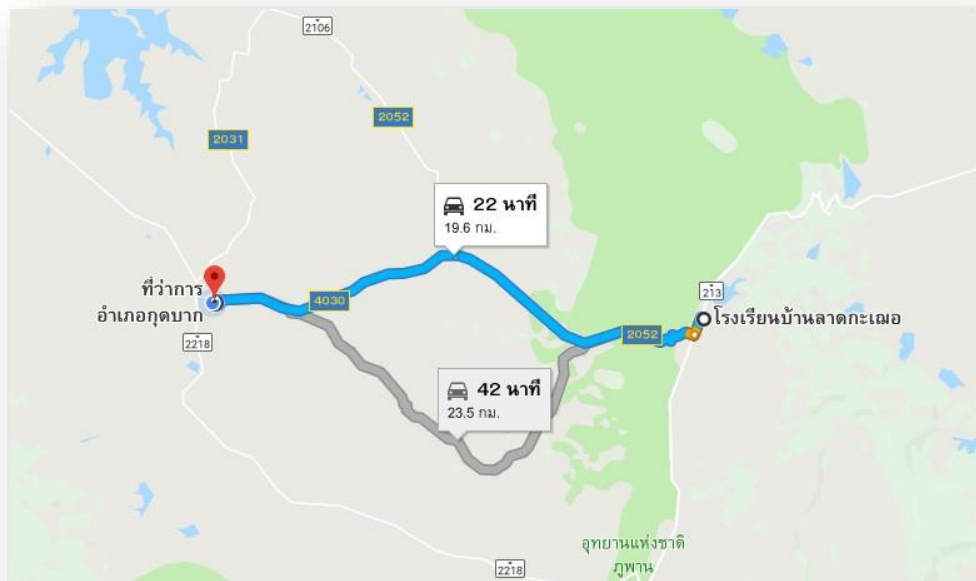
๓.๒ ทางหลวงชนบทหมายเลข ๒๐๕๒ สายลาดกระเดื่อ-โพนงาม

๓.๓ ทางหลวงชนบทหมายเลข ๔๐๓๐ สายโพนงาม-กุดบาก



ทางหลวงสาย ๒๒๑๘ สายกุพาน-กุดบาก เริ่มต้นจากบ้านคำเพิ่ม ผ่านมาอำเภอกุดบากทะลุไปยังอำเภอนิคมน้ำอูน อำเภวาริชภูมิ และสามารถเดินทางไปได้ ๒ เส้นทางคือ

๑. ไปยังอำเภอพังโคน
๒. ไปยังอำเภอส่องดาว และทะลุไปถึงอำเภอสว่างแดนดิน (สายบ้านหนองหลวง)



ทางหลวงชนบทสาย ๒๐๕๒ และสาย ๔๐๓๐ สายบ้านลาดกะเมอ-กุดบาก เป็นถนนสายเชื่อมระหว่างอำเภอเมืองถึงอำเภอกุดบาก โดยเป็นเส้นแยกของทางหลวงสาย ๒๑๓ (สกลนคร-กาฬสินธุ์) จากสามแยกบ้านลาดกะเมอเลี้ยวเข้ามาสู่ตัวอำเภอกุดบาก ระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร และยังเป็นเส้นทางที่ใช้เดินทางไปยังวัดป่าภูริทัตติราวาส(วัดป่าบ้านหนองผือ) ต.นาใน อ.พรรณานิคม ได้อีกด้วย

แผนพัฒนาอำเภอ ๔ ปี

วิสัยทัศน์อำเภอกุดบาก

“ยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สืบสานวิถีชีวิตชาวเผ่ากะเลิง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์”

พันธกิจ

พันธกิจที่ ๑ บริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจที่ ๒ ประสานงานส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในอำเภอ
อย่างบูรณาการ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

พันธกิจที่ ๓ ส่งเสริม สนับสนุนการอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่ตลอดไป

พันธกิจที่ ๔ กำกับตรวจสอบและควบคุมการบริหารราชการอำเภอกุดบากตามหลักการบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดี

เป้าประสงค์รวม

“การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม
ประเพณีให้คงอยู่ตลอดไป”

การกำหนดตำแหน่งการพัฒนาอำเภอ (Positioning)

ตำแหน่งการพัฒนาของอำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร

๑. ส่งเสริมการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๒. อนุรักษ์วิถีชีวิตชาวเผ่ากะเลิง
๓. เป็นแหล่งพุทธธรรม

การประเมินศักยภาพทางยุทธศาสตร์ของพื้นที่อำเภอ (SWOT ANALYSIS)

จุดแข็ง (Strengths : S)

๑. มีแหล่งน้ำแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ดี มีความหลากหลาย
๒. มีหมู่บ้านและศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงระดับต้นแบบอยู่ในพื้นที่
๓. มีชนเผ่ากะเลิงที่มีความเข้มแข็งและอนุรักษ์รักษาคติอันดีงามไว้
๔. มีกลุ่มอาชีพผ้าฝ้ายย้อมคราม กลุ่มสินค้า OTOP ที่มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน

จุดอ่อน (Weakness : W)

๑. การลักลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
๒. ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด
๓. ปัญหาความยากจน ขาดแคลนรายได้ การว่างงานประชาชนมีสถานะหนี้สิน
๔. เส้นทางคมนาคมในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้านยังไม่มีความสะดวกปลอดภัย และ
เหมาะสมในการเคลื่อนย้ายผลผลิตทางการเกษตร
๕. ไฟฟ้าแรงต่ำยังไม่ขยายสู่ครัวเรือนในพื้นที่ทางการเกษตรได้อย่างทั่วถึงครบทุกหลังคาเรือน

โอกาส (Opportunities : O)

๑. เทคโนโลยีทันสมัยเพิ่มมากขึ้น
๒. ระบบการคมนาคมขนส่งรอบพื้นที่อำเภออุตุบาทเอื้อต่อการพัฒนา
๓. นโยบายการแก้ไขปัญหาคอขวด การแก้ไขปัญหานี้สันเกษตรกร และนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากของรัฐบาล
๔. นโยบายการส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ระดับท้องถิ่นและท้องถิ่น

อุปสรรค (Threat : T)

๑. ค่านิยมบริโภคนิยม วัตถุนิยม
๒. ภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม , ภัยแล้ง , ลมพายุ)
๓. ภาวะเศรษฐกิจโลกและประเทศไทยตกต่ำ
๔. ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง

การวิเคราะห์ทิศทางการพัฒนาศักยภาพการพัฒนาพื้นที่อำเภอ

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths) - มีแหล่งน้ำแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ดี มีความหลากหลาย - มีหมู่บ้านและศูนย์เศรษฐกิจพอเพียงระดับต้นแบบอยู่ในพื้นที่ - มีชนเผ่ากะเลิง ที่มีความเข้มแข็งและอนุรักษ์รักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมไว้ - มีกลุ่มอาชีพผ้าฝ้ายฮ้อมคราม กลุ่มสินค้า OTOP ที่มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน	จุดอ่อน (Weaknesses) - การลักลอบทำลายทรัพยากรธรรมชาติ - ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด - ปัญหาความยากจน ขาดแคลนรายได้ การว่างงานประชาชนมีสถานะหนี้สิน - เส้นทางคมนาคมในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้านยังไม่มีความสะดวกปลอดภัย และเหมาะสมในการเคลื่อนย้ายผลผลิตทางการเกษตร - ไฟฟ้าแรงต่ำยังไม่ขยายสู่ครัวเรือนในพื้นที่ทางการเกษตรได้อย่างทั่วถึงครบทุกหลังคาเรือน
โอกาส (Opportunities) - เทคโนโลยีทันสมัยเพิ่มมากขึ้น - ระบบการคมนาคมขนส่งรอบพื้นที่อำเภอถูกบุกเบิกต่อการพัฒนา - นโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน แก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกร และนโยบายการกระตุ้น เศรษฐกิจระดับฐานรากของรัฐบาล - นโยบายการส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ระดับท้องถิ่นและท้องที่	SO : กลยุทธ์เชิงรุก (ใช้ความเข้มแข็งจากภายในแสวงประโยชน์จากโอกาสภายนอก) 1.เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร 2.สร้างความเข้มแข็งของสถาบันเกษตรกรและกลุ่มอาชีพ 3.ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวต่างๆในพื้นที่	WO : กลยุทธ์เชิงแก้ไข (ขจัดความอ่อนแอภายในโดยฉวยประโยชน์จากโอกาสภายนอก) 1.เพิ่มศักยภาพในการคมนาคมขนส่ง 2.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งงบประมาณในการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่
ภัยคุกคาม (Threats) - ค่านิยมบริโภคนิยม วัตถุนิยม - ภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม , ภัยแล้ง , ลมพายุ) - ภาวะเศรษฐกิจโลกและประเทศไทยตกต่ำ - ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง	ST : กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ใช้ความเข้มแข็งภายในหลีกเลี่ยงสิ่งกีดขวางภายนอก) 1.เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ 3.ส่งเสริมการสร้างขีดความสามารถในการค้า การลงทุน 4.พัฒนาขีดความสามารถในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน	WT : กลยุทธ์เชิงรับ (ลดความอ่อนแอภายในและหลีกเลี่ยงสิ่งกีดขวางภายนอก) 1.เสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของคน 2.ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปผลการดำเนินงานตามภารกิจหลักและภารกิจเร่งด่วน ของอำเภอกุศุดบาก

๑. การดำเนินงานตามภารกิจหลัก

๑) การดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรมอำเภอกุศุดบาก

๑.๑) สรุปผลการดำเนินงานที่สำคัญ (ข้อมูลตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ จนถึง ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) ดังนี้

- การบริการข้อมูลข่าวสาร ให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ (ยอดรวมสะสม) จำนวน ๒๐๖ เรื่อง ผู้ได้รับผลประโยชน์ จำนวน ๔๕๕ คน
- การร้องเรียนปัญหาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่รับ / ปัญหาการปฏิบัติราชการ (ยอดรวมสะสม) จำนวน ๔๒ เรื่อง แก้ไขได้แล้ว จำนวน ๔๕ เรื่อง
- การร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อน ที่ดินทำกิน สาธารณูปโภค สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม (ยอดรวมสะสม) จำนวน ๘๑ เรื่อง แก้ไขได้แล้ว จำนวน ๘๑ เรื่อง
- การร้องเรียนแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดกฎหมาย (ยอดรวมสะสม) จำนวน ๒๕ เรื่อง แก้ไขได้แล้ว จำนวน ๒๕ เรื่อง
- การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยหน่วยเคลื่อนที่เร็ว / ชุดปฏิบัติการตำบล (ยอดรวมสะสม) จำนวน ๑๕ เรื่อง
- การแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือข้อมูลด้านกฎหมาย จำนวน ๑ เรื่อง ยอดหนี้ ๒๐,๐๐๐ บาท

๑.๒) การแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบเกษตรกร จำนวน ๗ ราย มูลหนี้ ๑,๓๓๐,๕๕๙ บาท แก้ไขและเสร็จสิ้น ครบแล้วทั้ง ๗ ราย

๑.๓) ส่งเสริม สนับสนุน การขับเคลื่อน จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรมหมู่บ้าน ครบทั้ง ๕๐ หมู่บ้าน

๒) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์

๒.๑) สรุปผลการดำเนินงานที่สำคัญ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ - ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) ดังนี้

- การจัดกิจกรรมเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน ๘ ครั้ง ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๔,๑๐๐ คน

- การดำเนินงานโดยศูนย์การเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับอำเภอและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๑ ครั้ง ผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๔๐ คน

๒.๒) โครงการตามแนวพระราชดำริในพื้นที่ มีการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๙ ดังนี้

๒.๒.๑) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ประกอบด้วย

- ตำบลนาม่อง บ.หนองสะโน ม.๑๑, ๑๔ บ.เชิงค้อย ม.๖ บ.โพนงาม ม.๑๗
- ตำบลกุดไฮ บ.จั่ว ม.๒

- ตำบลกุดบาก บ.กุดแฮด ม.๔, ๗ บ.หนองสองหาง ม.๓
- ๒.๒.๒) ขยายผลให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐
- บ้านกุดแฮด ม.๔ ต.กุดบาก , บ้านค้อใหญ่ ม.๗ ต.กุดไผ่
- ๒.๒.๓) ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ / กลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างความยั่งยืนและดำรงชีวิตตาม

แนวทาง

เศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

- ส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตกลุ่มทอผ้าย้อมคราม บ้านกุดแฮด ตำบลกุดบาก
- ส่งเสริมการเพิ่มปัจจัยการผลิตกลุ่มทอผ้าฝ้ายธรรมชาติ บ้านค้อใหญ่ ตำบลกุดไผ่
- ส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มทอผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านเชิงดอย หมู่ที่ ๖ ตำบลนาม่อง
- ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร ตลาดนัดชุมชนคนกุดบาก ทุกวันพฤหัสบดี
- ส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว บ้านกุดแฮด หมู่ที่ ๔ ตำบลกุดบาก
- ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ไข่ให้กลุ่มแม่บ้าน บ้านค้อใหญ่ หมู่ที่ ๗ ตำบลกุดไผ่

๓) การดำเนินการสร้างความปลอดภัยตามแผนงานสำคัญ (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ - ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) ดังนี้

- ๓.๑) การชี้แจงทำความเข้าใจการดำเนินงานของรัฐบาลและ คสช. จำนวน ๗ ครั้ง
- ๓.๒) การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูป จำนวน ๔๔ ครั้ง
- ๓.๓) การจัดกิจกรรมในการสร้างความการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน ๑๒๕ ครั้ง
- ๓.๔) การจัดกิจกรรมส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยเพื่อสร้างความปลอดภัยโดย อสปช. จำนวน ๓ ครั้ง

๔) การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ - ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) ดังนี้

- ๔.๑) การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย / อุบัติภัย จำนวน ๕ ครั้ง
- ๔.๒) การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้ยากไร้ จำนวน ๘ คน